

**ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕЧНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА – ВИКЛИК
СУЧАСНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА
РІШЕННЯ**

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

03 березня 2023 року

Тернопіль 2023

УДК 08: 37.014
О-64

О-64 Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення (м. Тернопіль, Україна, 03 березня 2023 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКІППО, 2023. 416 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 03 березня 2023 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти

(протокол № 1 від 27.02. 2023 р.)

УДК 08: 37.014

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2023

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

***ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА – ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА РІШЕННЯ***

03 березня 2023 року

Сеньовська Н. Л., Нестайко І. М. Створення сучасного героїчного епосу як спосіб допомогти учням пережити травму війни.....	с. 311
Слижук О. А. Застосування технологій змішаного навчання на уроках української літератури в 5-6 класах в умовах воєнного стану.....	с. 316
Слободянюк Т. Б. Рекомендаційна аналітика психологічної безпеки освітнього середовища в мистецькій освіті.....	с. 320
Собко Л. В. Ключові аспекти національно-патріотичного виховання в сучасних умовах закладу освіти.....	с. 325
Сорока Т. П., Соколов Ю. В. Роль сучасних інформаційних технологій у створенні безпечного освітнього середовища для підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти.....	с. 328
Сосновенко Н. В., Горленко В. М. Психологічно безпечне освітнє середовище ЗЗСО.....	с. 332
Степаненко І. І. Інклюзивна освіта – особлива галузь педагогічного знання.....	с. 336
Стрельников В. Ю. Складники оцінювання якості безпечного освітнього середовища закладу неперервної освіти.....	с. 340
Стрийвус Н. Б., Герасимчук Г. І. Безпечне освітнє середовище як необхідна умова навчально-виховного процесу.....	с. 345
Терещук І. В., Сеньовська Н. Л. Національно-патріотичне виховання: формування патріота в умовах українських реалій.....	с. 351
Ткачишина О. Р. Медіаграмотність як основа психологічної безпеки особистості у сучасному інформаційному середовищі.....	с. 355
Успенська В. М. Підготовка педагогів у післядипломній освіті до створення безпечного і здорового освітнього середовища.....	с. 360
Федотова О. О. Історичний підхід у навчальному процесі Маріупольського державного університету як засіб національно-	

предметно-перетворювальна та інші); педагогічні технології (ігрові, інтерактивні, колективна творча діяльність, кооперативна діяльність тощо) [2, с. 28].

Таким чином, війна росіян на території нашої держави, ідеї гуманізації та демократизації освіти вивели на якісно новий рівень ідею патріотичного виховання як педагогічну категорію, яка зараз переживає оновлення і підтверджує незламність сили волі, національної свідомості кожного українського патріота. Тому сьогодні, в умовах війни, провідною метою в кожному навчальному закладі має бути виховання особистості на засадах патріотизму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Національно-патріотичне виховання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/nacionalno-patriotichne-vihovannya>
2. Устименко І. П. Патріотичне виховання учнівської молоді, окреслене війною. *Педагогічний вісник*, №1-2, 2022. С. 28.
3. Чупрій Л., Сіра О. Особливості розвитку національно-патріотичного виховання молоді в умовах російської повномасштабної агресії. URL: https://dismp.gov.ua/wp-content/uploads/Simejna_molodizhna_politika_-2-46-57.pdf.
4. Чупрій Л., Сіра О. Патріотичне виховання як чинник формування національної ідентичності в умовах російської агресії. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022, nr 3 (35). URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/35/ksm3502.pdf>

УДК 316.42

Сорока Тарас Петрович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри сфери обслуговування,
технологій та охорони праці
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль;

Сокотов Юрій Вікторович,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сфери обслуговування,
технологій та охорони праці
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СТВОРЕННІ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні не прості умови, в яких функціонує система вищої освіти України потребує використання усього інструментарію, що може слугувати для підготовки майбутніх фахівців. Змішана форма навчання (поєднання аудиторної та дистанційної форм навчання), яка є домінуючою в наш час, поряд із застосуванням розвивальних і діяльнісних педагогічних технологій все більше потребує використання засобів дистанційного навчання та застосування у навчально-виховному процесі інформаційних технологій (ІТ).

Сучасні заняття у закладах вищої освіти реалізуються із застосуванням комп'ютерних технологій, мережних інтерактивних курсів і тестів, інформаційно-віртуальних лабораторних робіт, мультимедійних презентацій, дистанційного навчання з використанням локальних та глобальних мереж тощо.

Засобами (ІТ) називають програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі комп'ютерної техніки, а також сучасні засоби і системи інформаційного обміну, які забезпечують операції відбору, накопичення, зберігання, опрацювання, передачі інформації [3].

Інформаційні технології дозволяють реалізувати такі моделі навчання, в яких студенти активно взаємодіють і самі формують свої знання, а не накопичують інформацію подану викладачем [1].

Використання (ІТ) у процесі навчання визначається можливістю більш чіткого, ніж при традиційній організації навчального процесу, виділення і проведення етапів сприйняття та засвоєння інформації:

1. Актуалізація опорних знань, узагальнення відомих фактів і дослідної інформації.
2. Формування наукової гіпотези, пошук закономірностей визначення причинно-наслідкових зв'язків.
3. Формулювання висновків за результатами аналізу і опрацювання інформації.

4. Експериментальна перевірка висновків [3].

Використання (ІТ) на етапі перевірки засвоєння навчального матеріалу студентами дозволяє здійснювати неперервний системний моніторинг та оцінювання, оскільки:

- суттєво скорочується час на проведення перевірки;
- збільшується ефективність контролю за рахунок можливості застосування значної кількості навчальних завдань;
- створюються бази даних, на основі яких можна здійснити не тільки індивідуальний контроль студента, а й провести моніторинг навчання групи в цілому і визначити об'єктивні та суб'єктивні чинники в можливих прогалинах у засвоєнні знань майбутніми фахівцями.

Основними вимогами до застосування (ІТ) у навчальному процесі в закладах вищої освіти на нашу думку є такі:

- комп'ютерно-орієнтовані системи навчання повинні створюватися на основі предметного змісту та відповідно до робочих програм навчальних дисциплін відповідної спеціальності чи освітньої програми;
- інформаційно-комунікаційні технології навчання повинні органічно вписуватись у процес навчання, виступати засобом колективної та самостійної діяльності учасників цього процесу;
- (ІТ) повинні розроблятися і використовуватися з урахуванням особливостей суб'єктів навчання.

Для виконання даних вимог щодо застосування (ІТ) у навчальному процесі перед викладачами виникають нові проблеми, які полягають у тому, що: постійно зростає обсяг інформації, який повинен засвоїти студент; час аудиторної роботи, виділений на вивчення дисциплін, здебільшого скорочується відповідно до навчальних планів. На наш погляд, ця суперечність може бути усунена лише за рахунок високоякісних навчальних та навчально-методичних посібників, в тому числі їх електронних варіантів, а також створення електронних навчально-методичних комплектів дисциплін, які повинні містити: електронні підручники, посібники та методичні рекомендації; електронні конспекти лекцій; перелік

лабораторно-практичних робіт з рекомендаціями щодо їх виконання; завдання та матеріали для самостійної роботи; наукові статті та матеріали науково-практичних конференцій; електронні курси, автоматизовані системи контролю знань студентів та ін.

Важливою передумовою реалізації будь-якої інноваційної технології навчання є готовність викладачів до її практичної реалізації. Окреслимо основні вимоги до (ІТ) та їх використання в навчальному процесі:

- вмотивованість використання різних дидактичних матеріалів;
- чітке визначення ролі, місця, призначення та часу використання (ІТ);
- провідна роль викладача в проведенні занять;
- введення в технологію тільки таких компонентів, які гарантують якість навчання;
- відповідність методики застосування (ІТ) навчання загальній стратегії реалізації навчально процесу;
- забезпечення високого ступеня індивідуалізації навчання;
- забезпечення стійкого безперервного зворотного зв'язку в навчальному процесі [2; 4].

На основі аналізу сучасного стану розробленості програмних засобів навчального призначення можна сформулювати критерії їх відбору для використання в навчальному процесі закладу вищої освіти:

- 1) максимально можливе структурування навчального матеріалу;
- 2) забезпечення проведення віртуальних лабораторних і практичних робіт, послідовність виконання і зміст яких може бути змінений як викладачем, так і самим студентом;
- 3) наявність підсистеми контролю рівня навчальних досягнень, обов'язковою опцією якої повинен бути режим самоконтролю, використання якого забезпечує підтримку самостійної навчальної діяльності;
- 4) можливість використання у локальній чи глобальній мережі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навчально-методичний посібник (пробне видання) / за ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. Тернопіль – Умань, 2007. 208 с.
2. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі і в вузі. *Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі*. Київ: КДПІ, 1991. С. 3–16.
3. Кокарева А. М. Педагогічні умови використання інформаційних технологій на підготовчих відділеннях технічних університетів. *Модернізація освіти, пошуки, проблеми, перспективи*. Київ, 2006. С. 140–141.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

УДК 159.9:373

Сосновенко Наталія Василівна,

наукова співробітниця Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України, м. Київ;

Горленко Валентина Миколаївна

наукова співробітниця Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України, м. Київ

ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СРЕДОВИЩЕ ЗЗСО

Безпека дітей є одним з основоположних аспектів розвитку громадянського демократичного суспільства. У 2015 році ООН розробила Декларацію про безпеку шкіл, яку станом на 2022 рік підписало 109 країн.

Концептуальні засади реформування середньої школи відносять освітнє середовище до дев'яти ключових компонентів, які складають формулу Нової української школи [1, с. 8–9]. Значущість питання створення відповідного освітнього середовища підкріплюється «Національною стратегією розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі» схваленою Указом Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020 [2].

Для розуміння освітнього середовища у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) необхідно розглянути поняття «середовище», «освітнє середовище». Поняття «середовище» академічним тлумачним словником трактується, як: